

Kerstin Hesselgren – en pionjär i arbetarskydd

Av Jan Ewert Strömbäck

Dala-Demokraten, 1 april 2020

Vissa personer man möter under livet dröjer sig kvar. Vissa personer man lär känna genom att läsa om dem, eller till och med forska om dem, dröjer sig också kvar som välbekanta personligheter.

För mig är Kerstin Hesselgren en sådan återkommande referens, inte bara i hennes egenskap av historisk yrkesinspektris och den första kvinnan som valdes in i Sveriges riksdag. Jag minns två vackra frimärken från 1972. En bild med Kerstin Hesselgren vänligt tittande ut mot alla och envar. Anledningen var 50-årsminnet av den kvinnliga, och därmed allmänna, rösträttens införande.

Som arbetsmiljöreporter kunde jag ha vägarna till dåvarande Arbetarskyddsstyrelsens sammanträdesrum. Oljemålningar av gångna tiders myndighetschefer klädde väggarna. Här fanns också ett porträtt på den kvinnliga yrkesinspektionens chef Kerstin Hesselgren, hon som mer än någon annan arbetat för jämställdhet i arbetslivet.

Som radikal och frisinnad politiker moderniserade hon Sverige, både med partitillhörighet och under åren som vilde. Redan i sitt jungfrutal i första kammaren 1922 blev det tydligt var Kerstin Hesselgren från Hofors hade sitt engagemang, när hon argumenterade för en löneförhöjning till barnmorskorna.

Kerstin den första kom hon att kallas. Och då brukar det inte handla om att hon också var den första bostads- och skolköksinspektris, unik emigrantutredare, den första svenska kvinnan i ILO och FN och så vidare.

Under coronakrisen har jag återupptagit umgänget med henne, och noterar att hon nämns i ett kapitel i antologin *Arbete & Välfärd* (Studentlitteratur, red. Åke Sandberg). Anders Boglind skriver om personalarbetet, vilket tog fart tack vare de fabriksstyrar som Kerstin Hesselgren initierade, medarbetare som var tidiga nyckelpersoner i särskilt kvinnodominerade företags personalvård. De engagerade sig inte bara i arbetsförhållandena utan också i bostadssituation, barnomsorg, utbildning och bildning.

Antologin på 550 sidor är en mycket värdefull genomgång, med otaliga tvärbelysningar, av arbetsmiljöns och välfärdsstatens genomslag och farthinder. Den svenska modellen är bokens röda tråd, arbetsmarknadsmodellen med partsförhållanden och kollektivavtal förstås, men utvidgad till hela samhällets organisering. Tudelningen politik - myndighetsutövning är central, något som vi sett under coronakrisen. Folkhälsomyndighetens slutsatser väger tungt, kanske tyngst, men det är ändå riksdag och regering som fattar beslut om olika lagar att ta till i ett förvärrat läge.

Också den tidlösa Kerstin den förstas arbete kom, medvetet eller inte, att vara till vägledning, i åtgärder för att skydda anställda och andra. Precis det som hon arbetade fram som chef för Kvinnliga yrkesinspektionen från 1913.